Zıtlık ve Karşılaştırma Bildiren Söz Varlığı ve Dil Yapıları

Çalışma Kâğıdı · 30 Soru · Kolaydan Zora

Ad Soyad _____ Sınıf / No _____ Tarih _____

KONU ÖZETİ

- **Zıtlık işlevli söz varlıkları:** Cümlede beklenenin tersi bir durumu ya da iki karşıt düşünceyi bağlar: **ama, fakat, ancak, lakin, yalnız, oysa(ki), hâlbuki, gelgelelim, buna karşın, bununla birlikte, zıddına**.
- **Zıtlık işlevli dil yapıları:** Eklerle ya da kalıplarla kurulur: **-(n)a rağmen, -a karşın, her ne kadar … -sa da, -(y)ken**. "Yağmur yağmasına **rağmen** gezi yapıldı." "Herkes dinlenir**ken** o çalışıyordu."
- **Meğerse (meğer):** Sonradan fark edilen, beklenenden farklı bir durumu bildirir: "Sessiz sanıyordum, **meğerse** çok konuşkanmış."
- **Karşılaştırma ve benzerlik bildirenler: gibi, kadar, -den daha, en, aynı şekilde, benzer biçimde, tıpkı … gibi, ise**. "Ney, bağlamadan **daha** yumuşak ses verir."
- **Dikkat: dahası, üstelik, ayrıca** ekleme; **çünkü, bu yüzden** neden-sonuç bildirir. Bunlar zıtlık bildirmez. "Yalnız" kelimesi "tek başına" anlamında da kullanılır; zıtlık bildirdiğinde "ama" ile yer değiştirebilir.

KOLAY Isınma Soruları (1–10)

1 Aşağıdaki cümlelerde **zıtlık** bildiren kelime ya da ekleri bulup yazınız.
a) Sergi çok kalabalıktı ama salon sessizdi.
b) Hava soğuk olmasına rağmen seyirciler meydanı doldurdu.
c) Herkes provaya gelmişti, oysa Deniz hâlâ evdeydi.

2 "Resimleri çok beğenilmesine ( ) sergiye katılamadı." cümlesinde boş bırakılan yere hangisi getirilmelidir?

A) dahası B) çünkü C) rağmen D) bu yüzden

3 Kutudaki ifadelerden uygun olanlarla boşlukları doldurunuz.
karşın meğerse oysaki
a) Yazdığı oyun hiç sahnelenmedi, ... ödül alacak kadar güzeldi.
b) Ada günlerdir provalara gelmiyordu, ... hastaymış.
c) Bütün yorgunluğuna ..... gösteriyi sonuna kadar izledi.

4 Aşağıdakilerden hangisi **zıtlık** bildirmez?

A) gelgelelim B) hâlbuki C) buna karşın D) dahası

5 "Tiyatroya seninle gelirim **yalnız** ikinci seansa yetişebilirim." cümlesinde "yalnız" kelimesi hangi anlamda kullanılmıştır?

A) ama, fakat B) tek başına C) sadece bir kişi D) kimsesiz

6 Aşağıdaki ifadelerin başına doğruysa **D**, yanlışsa **Y** yazınız.

(…) "Ama, fakat, ancak" zıtlık bildiren bağlama ifadeleridir.
(…) "-(n)a rağmen" yapısı neden-sonuç bildirir.
(…) "Üstelik" kelimesi bir düşünceye yeni bir düşünce ekler.
(…) "Meğerse" sonradan fark edilen bir durumu anlatır.

7 Aşağıdaki cümlelerin hangisinde **karşılaştırma** yapılmıştır?

A) Çini ustası sabah erkenden atölyeye geldi.
B) Çini, seramikten daha parlak bir yüzeye sahiptir.
C) Kilimleri yıkayıp güneşe serdik.
D) Ebru kâğıdı kurumaya bırakıldı.

8 Aşağıdaki iki cümleyi **"-(n)a rağmen"** yapısıyla tek cümle hâline getiriniz.

Yağmur yağıyordu. Köylüler meydandaki gösteriyi izlemeye devam etti.

9 "Herkes tatildeyken o, atölyesinde yeni desenler çiziyordu." cümlesinde **-(y)ken** eki hangi anlamı katmıştır?

A) Zıtlık B) Neden C) Amaç D) Koşul

10 **Oysa** kelimesini kullanarak zıtlık bildiren bir cümle yazınız.

ORTA Pekiştirme Soruları (11–20)

11 Aşağıdaki cümlelerin hangisinde **zıtlık** bildiren bir dil yapısı kullanılmamıştır?

A) Ebru sanatını çok sevdiği için her hafta kursa gidiyor.
B) Eski bir sanat olmasına karşın hat hâlâ ilgi görüyor.
C) Her ne kadar yorgun olsa da provayı bırakmadı.
D) Sahne küçüktü, gelgelelim oyun muhteşemdi.

12 Kutudaki ifadeleri **zıtlık bildirenler** ve **zıtlık bildirmeyenler** olarak iki gruba ayırınız.

hâlbuki üstelik -a karşın çünkü gelgelelim ayrıca buna rağmen bu nedenle

13 "Bu köprü, yüzyıllar önce yapıldı ( ) bugünkü pek çok yapıdan daha sağlam." cümlesinde boşluğa hangisi getirilirse zıtlık anlamı **kurulamaz**?

A) ama B) buna karşın C) yine de D) üstelik

14 "**Her ne kadar … -sa da**" kalıbını kullanarak zıtlık bildiren bir cümle yazınız.

15 Aşağıdaki cümlelerin hangisinde **meğerse** kelimesi doğru kullanılmıştır?

A) Meğerse yarın müzeye gideceğiz.
B) Onu çok ciddi biri sanıyordum, meğerse şakacı biriymiş.
C) Kitabı meğerse okuyacağım.
D) Meğerse erken kalk.

16 Aşağıdaki cümlelerde **karşılaştırma ya da benzerlik** bildiren ifadeleri bulup yazınız.
a) Kaval, ney gibi üflemeli bir çalgıdır.
b) Bu kilim, ötekinden daha eskidir.
c) Babası nasıl sabırlıysa o da aynı şekilde sabırlıydı.

17 "Eski ustalar desenleri elle çizerdi; yeni kuşak ( ) bilgisayar programlarını kullanıyor." cümlesinde boşluğa hangisi getirilmelidir?

A) dahası B) çünkü C) ise D) gibi

18 Aşağıdaki cümleyi **anlamını bozmadan** "buna karşın" ifadesiyle yeniden yazınız.
"Salon çok küçüktü ama gösteriyi izlemeye yüzlerce kişi geldi."

19 Aşağıdakilerin hangisinde "yalnız" kelimesi **zıtlık** bildirmektedir?

A) Bu atölyeye katılabilirsin, yalnız ücreti peşin ödemelisin.
B) Ormanda yalnız kalmaktan korkardı.
C) Yalnız yaşayan yaşlılara yardım ettik.
D) Bu sırrı yalnız sen biliyorsun.

20 Aşağıdaki cümlelerde boşluklara anlamca uygun ifadeleri yazınız: **zıddına, -ken, gelgelelim**
a) Ağabeyi sessiz sakin biriydi; Ali ise ağabeyinin ..... çok hareketliydi.
b) Deseni herkes beğendi, ... usta memnun değildi.
c) Biz sahneyi hazırlar..... onlar kostümleri dikiyordu.

ZOR Düşünme Soruları (21–30)

21 Paragrafta numaralanmış ifadelerden hangisi **zıtlık** bildirmez?

> Minyatür, küçük bir alanda çalışıldığı için kolay sanılır (I) ama gerçek bunun tam tersidir. Sanatçı saatlerce eğilir; (II) üstelik gözleri çabucak yorulur. (III) Buna rağmen bu sanatı sürdüren gençler var. Pek çok kişi minyatürü unutulmuş bir sanat sanıyor; (IV) oysa atölyeler her yıl yeni öğrenciler yetiştiriyor.

A) (I) ama B) (II) üstelik C) (III) buna rağmen D) (IV) oysa

22 Metinde **karşılaştırma** yapıldığını gösteren ifadeleri bulunuz ve metinde hangi iki şeyin karşılaştırıldığını yazınız.

> Meddah, hikâyesini tek başına anlatır; orta oyununda ise birçok oyuncu sahnededir. Meddahın elinde yalnızca bir mendil ve sopa vardır; orta oyunu ise daha zengin kostümler kullanır. Her ikisi de seyirciyi güldürürken düşündürür.

23 Aşağıdaki cümlelerin hangisinde zıtlık bildiren ifade **anlama uygun kullanılmamıştır**?

A) Sergi çok beğenildi, bu yüzden ziyaretçi sayısı rekor kırdı.
B) Sergi reklam yapılmamasına rağmen çok ziyaretçi aldı.
C) Sergi çok beğenildi, buna rağmen ziyaretçi sayısı rekor kırdı.
D) Sergi küçüktü; buna karşın çok ziyaretçi aldı.

24 Metindeki boşlukları, anlam akışına uygun ifadelerle doldurunuz: **meğerse, her ne kadar, oysaki, rağmen**

> Zeynep, ebru kursuna ilk gittiğinde işin kolay olduğunu düşünüyordu; ..... boyaların suya düzgün yayılması aylar süren bir çaba istiyordu. ..... ilk denemeleri başarısız olsa da vazgeçmedi. Ellerinin boyaya bulanmasına ..... her gün çalıştı. Bir gün ustası onun kâğıdını sergiye koydu. Zeynep ..... yeteneği olan birkaç öğrenciden biriymiş.

25 Aşağıdaki cümlelerden hangisi "**beklenenin tersi bir sonuç**" anlatmaktadır?

A) Çok prova yaptıkları için oyun beğenildi.
B) Oyun beğenildi; ayrıca afişleri de ilgi çekti.
C) Oyun başlamadan önce ışıklar karartıldı.
D) Çok az prova yapmalarına karşın oyun büyük beğeni topladı.

26 Aşağıdaki iki durumu **karşılaştıran** ve bu karşılaştırmada **zıtlık** bildiren bir ifade kullanan iki cümlelik bir metin yazınız.
Durum 1: Basılı kitap Durum 2: E-kitap

27 "Oyuncular sahnede ( ) seyircilerin bir kısmı hâlâ yerlerini arıyordu." cümlesinde boşluğa hangisi getirilirse zıtlık bildiren anlamlı bir cümle oluşur?

A) hazırken B) hazır olduğu için C) hazır olmak üzere D) hazır olsun diye

28 Aşağıdaki cümlelerde kullanılan kalın ifadelerin cümleye kattığı anlamları (**zıtlık, karşılaştırma, ekleme, neden-sonuç**) yazınız.
a) Ney **kadar** içli bir çalgı daha bilmiyorum.
b) Usta, kilimi bitirdi; **üstelik** bir tane daha başladı.
c) Hava kararmıştı; **bu yüzden** gösteri ertelendi.
ç) Hava kararmıştı; **gelgelelim** gösteri sürdü.

29 Paragrafın anlam akışına göre boş bırakılan yere hangisi getirilmelidir?

> Bazıları geleneksel el sanatlarının artık eski kaldığını düşünüyor. ..... bugün pek çok moda tasarımcısı, kilim ve oya desenlerini yeni koleksiyonlarında kullanıyor.

A) Dahası B) Hâlbuki C) Bu yüzden D) Tıpkı

30 Metni okuyunuz. Metinde zıtlık bildiren **iki**, karşılaştırma bildiren **bir** ifade bulunuz.

> Selim resim yapmayı çok severdi, fakat renkleri karıştırmakta zorlanırdı. Kız kardeşi ise ondan daha sabırlıydı. Selim her ne kadar sık sık vazgeçmeyi düşünse de kardeşinin yardımıyla ilk tablosunu tamamladı.

Takıldığın soruyu işaretle, konu özetine tekrar göz at. Başarılar!
Diğer konuların çalışma kâğıtları ve deneme sınavları: **maarifpdf.com.tr**